Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket
Hallinto-osasto
Kimmo Helaskoski

Kirje

10.11.2023

TIV/1170/2023
TIV-AK-2023-9412

Eduskunta
Lakivaliokunta

Kutsu asiantuntijaksi lakivaliokuntaan 9.10.2023

Lausunto koskien HE 63/2023 - Lain tuomioistuimien turvatarkastuksista muuttamisesta

Tuomioistuinvirasto on lausunnossaan lain valmistelun yhteydessä puoltanut lakimuutos ehdotusta ja pitää edelleen ehdotusta hyvänä. Ehdotettu laki tuo myös hyviä täsmennyksiä parantaen vallitsevaa tilannetta, niin tuomioistuimen kuin sen asiakkaiden ja myös turvatarkastajien osalta.

Keskeisin muutosesitys – turvatarkastusten kohdentuminen

Keskeisin esitetty muutos lakiin turvatarkastuksista tuomioistuimissa (1121/1999) koskee turvatarkastuksen kohdentumista.

Nykyinen, voimassa oleva laki rajoittaa turvatarkastukset vain tuomioistuinten tiloihin saapuviin ja siellä oleviin henkilöihin sekä heidän mukanaan oleviin tavaroihin.

Esitetyllä lakimuutoksella olisi tarkoitus laajentaa mahdollisuutta tehdä turvatarkastuksia myös muiden oikeushallinnon viranomaisten asiakkaille sekä vierailijoille, silloin kun he tulevat tiloihin saman sisäänkäynnin kautta kuin vierailijat tuomioistuimeen.

Esitetty muutos selventää tilannetta turvatarkastuksien osalta ja poistaa nykyisen vallitsevan epäkohdan, jolloin tiloissa voi olla samanaikaisesti sekä tarkastettuja että tarkastamattomia ulkopuolisia. Esitetty muutos parantaisi kaikkien, niin tiloissa asioivien ja toimivien kuin myös henkilöstönkin turvallisuutta.

Muutos koskien turvatarkastajaa

Esityksessä täsmennetään muun kuin poliisin tai tuomioistuimen palveluksessa olevan turvatarkastajan kelpoisuutta. Esityksessä on muun muassa, että hänen tulee olla täysi-ikäinen, rehellinen, luotettava sekä ominaisuuksiltaan sopiva, ja että turvatarkastajan tulee olla koulutettu tehtävään.

Täsmennys vaatimuksiin on asiallinen. Käytännössä kelpoisuutta koskevat täsmennykset ovat jo huomioituna kaikissa viime aikoina tehdyissä vartioinnin palvelusopimuksissa, silloin kun sopimukseen liittyy turvatarkastustehtävä.

Esitys tuo vaatimuksen turvatarkastajalle myönnettävästä turvatarkastajakortista. Koska turvatarkastaja roolissaan käyttää laajennettuja oikeuksia on hyvä, että tämä ilmenee hänen asusteestaan. Tuomioistuinvirasto suunnittelee kortin valtakunnalliseen käyttöön.

Muutos koskien turvatarkastajan oikeuksia ja vastuuta

Esitetty lainmuutos selkeyttää myös tilannetta voimankäytön suhteen. Muutos toisi kaikille turvatarkastusta tekeville, myös esimerkiksi turvapalvelun palveluksessa olevalle turvatarkastusta tekevälle vartijalle samankaltaiset oikeudet toimia. Näin ollen on luontevaa, että lakiin lisätään kohta, jonka mukaan turvatarkastajaan sovelletaan tehtävässään virkavastuuta.

Lakivaliokunnan kuulemistilaisuudessa esille nostettuja asioita

Tilaisuudessa todettiin, että turvatarkastuksen ohjeistus ei eri tuomioistuimissa ole yhtenäinen. Toivottiin myös, että esimerkiksi Tuomioistuinvirasto tekisi ohjeet kaikille tuomioistuimille.

Riski, jota turvatarkastuksilla pyritään hallitsemaan, vaihtelee suuresti niin tuomioistuimen sijainnin ja koon, mutta myös tuomioistuinlinjan ja -asteen mukaan. Esimerkiksi joissain tuomioistuimissa ei turvatarkastuksia edes tehdä päivittäin. Turvatarkastusten järjestäminen kuuluu tuomioistuimien omaan tai vaikkapa istunnon puheenjohtajan määrittämään riskienhallintaan ja sen tason sääntelyyn tarpeen mukaan. Mahdolliset yhtenäiset ohjeet turvatarkastuksen järjestämiseksi eivät voisi koskea kuin rajattuja tarkastuksen toimintoja, kuten esimerkiksi täsmennystä vaarallisiksi luokitelluista esineistä. Lopullinen toimintaohje on kuitenkin paikallinen ja liittyy aina kuhunkin tilanteeseen ja riskiin siinä.

Kuulemistilaisuudessa nousi esiin kysymys vaarallisiksi luokiteltujen aineiden, kuten joidenkin lääkkeiden, päihteiden tai alkoholin, ottamisesta vierailun ajaksi turvatarkastuksen haltuun. Koettiin, että tämä asia voi olla myös henkilön yksityisyyttä loukkaava asia, mikäli tarkastettava joutuu esittämään todisteita näiden tarpeesta, kuten reseptejä tai pakkausmerkintöjä. Tilaisuudessa esitettiin, että olisiko mahdollista tehdä näitä toimia paremmin yksityisyyttä suojaavassa tilassa.

Turvatarkastusten tilat ovat hyvin eri tavalla toteutetut eri tuomioistuimissa. Usein niin, että mitä vanhempi kiinteistö, sen vaikeampi on ollut järjestää turvatarkastukselle tiloja sisäänkäynnin yhteydessä. Uudemmissa oikeustaloissa nämä tarpeet ovat jo rakennusvaiheessa paremmin huomioitu.

Tuomioistuinten turvatarkastuslaissa korostetaan, että tarkastus tulisi toteuttaa noudattaen vähimmän haitan periaatetta (3§). Tämä on kaikkien osapuolten etu, jota toteutetaan tarkastusten yhteydessä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa turvatarkastuksen yhteydessä otetaan vierailun ajaksi talteen vaaralliseksi todettuja esineitä ja aineita. Vaarallisiksi aineiksi voidaan lukea myös sellaiset, joiden

vaikutuksen alaisena voi niiden käyttäjä niitä nautittua mahdollisesti aiheuttaa tiloissa järjestyshäiriötä.

Ylijohtaja	Riku Jaakkola
Riskienhallintapäällikkö	Kimmo Helaskoski

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Kimmo Helaskoski
Erityisasiantuntija
Tuomioistuinvirasto
kimmo.helaskoski@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Riku Jaakkola
Ylijohtaja
Tuomioistuinvirasto
riku.p.jaakkola@oikeus.fi